LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU UAB „MEDGINTRAS“ TEIKIANT PASLAUGAS TYRIMO

2026 m. rugsėjo 10 d. Nr. (26)SN-121)SP-83

Vilnius

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) 2026 m. balandžio 10 d. gautas *(duomenys neskelbtini)* (toliau – Pareiškėjas) skundas Nr. (26)SN-121 dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu UAB „Medgintras“ (toliau – Bendrovė) teikiant paslaugas „Altamedica“ reabilitacijos klinikoje, esančioje Vytauto g. 134, Garliavoje (toliau – Klinika).

Skunde nurodoma, kad reabilitacijos paslaugos yra organizuojamos Klinikos antrame aukšte, tačiau pastate nėra įrengtas liftas ar kita tinkama priemonė patekti asmenims, judantiems asmens su negalia vežimėliais. Dėl to asmenys su judėjimo negalia neturi galimybės savarankiškai patekti į patalpas ir naudotis teikiamomis sveikatos priežiūros paslaugomis.

2026 m. balandžio 27 d. Pareiškėjas el. paštu papildomai informavo, kad jis paskambino į Kliniką, norėdamas užsiregistruoti reabilitacijai, tačiau sužinojo, kad paslaugų negaus. Pareiškėjas nurodė (šios ir kitų citatų kalba netaisyta): „Man buvo atsakyta suteikti paslaugas, nes aš judu neįgaliojo vežimėlio pagalba, o reabilitacijos paslaugos teikiamos antrame aukšte, bet jokių galimybių patekti į antrą aukštą judančiam vežimėlyje nėra“. Pareiškėjas informavo, kad į Kliniką kreipėsi 2026 m. balandžio 9 d. 11.25 val.

2026 m. rugsėjo 1 d. Pareiškėjas el. paštu papildomai patikslino skundo aplinkybes bei pažymėjo, kad jis gyvena Garliavoje, o Klinika yra šalia jo namų, dėl to į ją kreipėsi dėl reabilitacijos. Taip pat Pareiškėjas informavo, kad kai telefonu kalbėjo su registratore, joks kitas variantas dėl reabilitacijos jam nebuvo pasiūlytas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė 2026 m. gegužės 8 d. raštu Nr. S-2026/262-(6.2)

kreipėsi į Bendrovę ir paprašė motyvuotai paaiškinti ir atsakyti: ar galite patvirtinti šiame rašte nurodytas aplinkybes; ar Pareiškėjui buvo atsisakyta suteikti paslaugas (jeigu taip, prašyta nurodyti, kodėl); prašyta nurodyti, ar Pareiškėjui buvo suteikta pagalba ar informacija, kaip gauti reabilitacijos paslaugas, žinant, kad jis pats negali patekti į Kliniką, kuri yra antrame aukšte; kaip žmogus galėtų paprašyti tokio pritaikymo, kad būtų prieinamos reabilitacijos paslaugos, ir kur pateikiama tokia informacija; prašyta pateikti su Pareiškėju bendravusių darbuotojų paaiškinimus dėl minėtos situacijos; ar patekimas į Kliniką yra pritaikytas asmenims, kurie juda asmens su negalia vežimėliais; kokiu būdu asmenys, kurių mobilumas ribotas bei kurie juda asmens su negalia vežimėliais, patenka į Klinikos patalpas, esančias antrame aukšte, ir gauna reabilitacijos paslaugas; kokių priemonių imtasi (ketinama imtis), siekiant pagerinti sąlygas asmenims su judėjimo negalia savarankiškai ir oriai patekti į Kliniką bei gauti prieinamas ir orias paslaugas; ar buvo gauta asmenų kreipimųsi (skundų), susijusių su netinkamu paslaugų ir / ar patalpų prieinamumu Klinikoje; jei taip – kokie šių kreipimųsi (skundų) nagrinėjimo rezultatai; ar pastatas, kuriame yra Klinika, ir patekimas į jį atitinka galiojančius statybos techninius reglamentus bei juose nurodytus reikalavimus žmonių su negalia reikmėms; kelintais metais pastatytas pastatas, kuriame veikia Klinika; ar pastate / Klinikoje buvo vykdomi remonto, rekonstrukcijos darbai; jei taip, prašome nurodyti kokie ir kada; jeigu buvo vykdomi remonto, rekonstrukcijos darbai, ar tuo metu buvo gerinamas prieinamumas asmenims su judėjimo negalia.

Papildomai prašyta pateikti ir kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lietuvos respublikos lygių galimybių kontrolierė 2026 m. birželio 26 d. raštu Nr. S-2026/542-(6.2) pakartotinai kreipėsi į Bendrovę ir paprašė motyvuotai paaiškinti ir atsakyti į anksčiau paminėtus klausimus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

Tarnyboje 2026 m. liepos 8 d. gautas Bendrovės atsakymas.

Bendrovė atsakyme nurodė: „Pažymime, jog pirmieji trys klausimai susiję su Rašte nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis dėl paslaugų teikimo Klinikoje ir 2026 m. balandžio 9 d. 11.25 val. vykusio pokalbio su Pareiškėjo turiniu. Atsakant į šiuos klausimus nurodytina, jog neturime galimybės pateikti 2026 m. balandžio 9 d. 11.25 val. vykusio pokalbio turinio (ne)patvirtinimo, paaiškinimų susijusių su minėto pokalbio metu pateikta informacija, kadangi su Pareiškėju

komunikavęs darbuotojas, šiuo metu, nebedirba t. y. darbo santykiai nutraukti darbuotojo iniciatyva dėl asmeninių priežasčių. Su buvusiu darbuotoju susisiekti išsiaiškinti situacijos nepavyko. Akcentuotina ir tai, jog neturime jokios kitos prieigos prie minėto pokalbio turinio, kadangi įrašai duomenų saugojimo aplinkoje saugomi 2 (dviejų) mėnesių laikotarpį nuo pokalbio datos, to pasėkoje, įrašas nėra išlikęs.“

Bendrovė pažymėjo: „Atsakant į penktąjį klausimą pakartotinai akcentuojame, jog neturime galimybės pateikti darbuotojo bendravusio su Pareiškėju paaiškinimų dėl minėtų aplinkybių t. y. darbo santykiai su darbuotoju yra nutraukti, o susisiekti ir išsiaiškinti situacijos nepavyko.“

Bendrovė paaiškino: „Ketvirtuoju, šeštuoju, septintuoju, aštuntuoju, devintuoju klausimu, iš esmės, teiraujamasi kokiu būdu Įstaigoje teikiamos paslaugos neįgaliesiems asmenims ir kokiu būdu asmuo gali gauti informaciją dėl tokio pateikimo ir kt. Pabrėžiame, kad Įstaigoje teikiamos tinkamos, prieinamos paslaugos ir sudaromos sąlygos visiems asmenims Įstaigoje jas gauti, kadangi paslaugų teikimas organizuojamas keliose skirtingose vietose, siekiant užtikrinti paslaugų prieinamumą visiems asmenims. Nagrinėjamu atveju, dėl minėtų priežasčių, mes nežinome, kokią informaciją Pareiškėjui suteikė buvęs darbuotojas, tačiau Įstaigoje paslaugų teikimas užtikrinamas. Asmenims turintiems judėjimo negalią paslaugos teiktinos, adresu Šiaurės pr. 8A, Kaunas. Nors, šiuo metu, paslaugos pilna apimtimi minėtu adresu planuojamos teikti artimiausiu metu, t. y. jau nuo 2026 m. rugpjūčio mėnesio, dėl objektyvių priežasčių (šiuo metu ten vykstančių remonto darbų), paslaugų teikimo neįgaliesiems asmenims tvarka Įstaigoje yra prieinama, su kuria atitinkamai asmuo supažindinamas kreipiantis raštu arba atvykus į Įstaigą.“

Papildomai Bendrovė pažymėjo: „Akcentuotina, kad Direktyvos (ES) 2019/882 nuostatos dėl neproporcingos naštos įgyvendintos Lietuvos Respublikos paslaugų įstatyme ir Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme, kuriuose nustatyta pareiga subjektams užtikrinti paslaugų prieinamumą, kuris privalo būti derinamas su proporcingumo principu. LVAT yra išaiškinęs atvejus dėl asmens, turinčio judėjimo negalią ir negalinčio savarankiškai patekti į seniau pastatytą sveikatos priežiūros įstaigos ar jo padalinio pastatą, kuris nėra remontuojamas, rekonstruojamas, santykių nereglamentuoja Statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ (toliau – ir Reglamentas). Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją tokiam asmeniui, kaip ir pagal Jungtinių tautų neįgaliųjų teisių konvenciją (toliau – ir Konvencija), turi būti suteiktas alternatyvus tokios paslaugos prieinamumas. Teisėjų kolegija akcentavo, jog nepaisant to, kad minėtas Reglamentas ir Lietuvos

higienos norma HN 47:2011 „Asmens sveikatos priežiūros įstaigos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Sveikatos apsaugos ministro 2011 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. V-737 (galiojanti nuo 2013 m. kovo 30 d.), nenustato reikalavimo sudaryti sąlygas kiekvienam asmeniui, turinčiam judėjimo negalią, savarankiškai patekti į sveikatos priežiūros įstaigą, tokiam asmeniui susirgus turi būti užtikrintas medicininių paslaugų prieinamumas (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. birželio 10 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2124-1062/2020*). Kitoje byloje, LVAT yra nurodęs, kad (tiesioginio) įėjimo į paslaugų teikėjų patalpas nebuvimas savaime negali būti laikomas diskriminacija neįgalių asmenų, siekiančių gauti paslaugas, atžvilgiu. Teismas akcentavo, kad negalimas mechaninis požiūris, reikia vertinti aplinkybių kontekstą ir galimybes suteikti paslaugą kitokiu (alternatyviu) būdu (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021-11-03 sprendimas byloje Nr. A-2025-756/2021*).

Pažymime, jog, nagrinėjamu atveju, pastatas, adresu Vytauto g. 134, Garliava, pagal VĮ Registrų centras duomenis, yra senesnis (statybos metai yra 2002 m.). Pagal minėtą LVAT išaiškinimą ir teisės aktus Įstaiga šiame pastate neturi tokios pareigos ir galimybės atlikti atitinkamų pakeitimų, vertinant aplinkybių kontekstą ir galimybę užtikrinti tokių paslaugų teikimą kitokiu (alternatyviu) būdu. Minėta, jog, šiuo atveju, Įstaiga paslaugų teikimą užtikrina kitu būdu (paslauga teikiama kitu adresu). Įstaiga teikia paslaugas keliose vietose, yra pasirengusi paslaugų teikimo neįgaliesiems tvarką, organizuoja darbą ekonomiškai ir pargrįstai. Pacientai yra nukreipiami atitinkamoms paslaugoms gauti adresu, kurio patalpos labiausiai pritaikytos tokioms paslaugoms teikti.“

Bendrovė atsakyme nurodė: „Dešimtuoju, vienuoliktu, dvyliktu ir tryliktu klausimu, teiraujamasi dėl pastato, adresu Vytauto g. 134, Garliava, ypatumų, atitikties statybos techniniams reglamento reikalavimams, remonto, rekonstrukcijos darbų (ne)atlikimo ir kt. Įstaiga patalpas, adresu Vytauto g. 134, Garliava, nuomojasi, pastatas senesnis (VĮ Registrų centras duomenimis, statybos metai yra 2002 m.), pagal minėtą LVAT išaiškinimą ir teisės aktus, pastatas atitinka statybos techninius reglamento reikalavimus. Įstaiga jokių žinių apie pastato, adresu Vytauto g. 134, Garliava, vykdytą rekonstrukciją neturi, buvo vykdytas tik einamasis (paprastasis) remontas (sienų perdažymas ir kt.).

Taigi, Įstaiga nežino ir neturi galimybės sužinoti, kokia informacija buvo pateikta Pareiškėjui 2026 m. balandžio 9 d. 11.25 val. pokalbio metu, tačiau, tuo atveju, jeigu įvyko nesusikalbėjimas, jei buvęs darbuotojas neaiškiai pateikė informaciją ir nepakankamai išsamiai išaiškino situaciją Pareiškėjui, nuoširdžiai atsiprašome. Įstaiga užtikrina paslaugų teikimą ir jų prieinamumą visiems

asmenims, bei visada stengiasi tinkamai informuoti į Įstaigą besikreipiančius asmenis. Dar kartą akcentuojame, jog paslaugų teikimą ir jų prieinamumą visiems asmenims Įstaiga užtikrina, paslaugas teikia keliose vietose, sudarydama prieinamumą visiems asmenims.“

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a :

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Bendrovė teikdama reabilitacijos paslaugas nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto, 8 straipsnio 3 dalies ir 8 straipsnio 4 dalies nuostatų.

Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad gaminių ir prekių pardavėjai, gamintojai ar paslaugų teikėjai privalo vadovautis prieinamumo principais, laikytis prieinamumo reikalavimų ir standartų, juos taikyti praktikoje ir užtikrinti prieinamumą, kad asmenys su negalia galėtų įsigyti prekes ir naudotis paslaugomis.

Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad gaminių ir prekių pardavėjai, gamintojai ar paslaugų teikėjai privalo imtis priemonių, kad asmenims su negalia būtų užtikrintas tinkamas sąlygų pritaikymas, kurio reikia konkrečiu atveju asmenims su negalia siekiant gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas ir už juos atsiskaityti, kai šio straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 3 dalyje nurodytų sąlygų nepakanka.

Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencijos[1] (toliau – Konvencija) 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, pripažįsta, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis

[1] 2024 m. rugsėjo 27 d. autentiškas vertimas (Vyriausybės kanceliarijos posėdžių skyrius), https://socmin.lrv.lt/public/canonical/1724900267/3014/JT+asmen%C5%B3+su+negalia+teisi%C5%B3+konvencija.LT.2024.08.27.pdf

įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokį diskriminavimą dėl negalios ir garantuoja asmenims su negalia vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis).

Konvencijos 9 straipsnyje „Prieinamumas“ įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, siekti, kad asmenys su negalia galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, imtis atitinkamų priemonių, užtikrinant asmenims su negalia lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos keliams.

Pagal Konvencijos 25 straipsnį, valstybės, šios Konvencijos šalys, privalo imtis visų atitinkamų priemonių, kad užtikrintų asmenų su negalia galimybę gauti sveikatos paslaugas, atsižvelgiant į lytį, įskaitant su sveikata susijusią reabilitaciją. Pirmiausia valstybės, šios Konvencijos šalys: teikia šias sveikatos paslaugas kuo arčiau žmonių bendruomenių, taip pat ir kaimo vietovėse (c); užkerta kelią diskriminuojančiam atsisakymui dėl negalios teikti sveikatos priežiūrą ar sveikatos paslaugas, tiekti maistą ir skysčius (f).

Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių komitetas 2014 m. gegužės 22 d. Konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ Bendrojoje pastaboje Nr. 2 (toliau – Pastaba) nurodė, jog prieinamumas yra asmenų su negalia gyvenimo savarankiškai ir visapusiško bei lygiateisio dalyvavimo visuomenės gyvenime prielaida. Be fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumo asmenys su negalia neturės lygių galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime (Pastabos 1 straipsnis). Svarbu, kad prieinamumo klausimas būtų sprendžiamas visais aspektais, apimant fizinę aplinką, transportą, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas. Subjektų, valdančių pastatus, transporto infrastruktūrą, transporto priemones, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas, juridinio asmens statusas ir viešasis ar privatus pobūdis nebeakcentuojami. Visuomenei tiekiamos prekės, produktai ir teikiamos paslaugos turi būti prieinamos visiems, neatsižvelgiant į tai, ar juos / jas valdo ir (arba) tiekia / teikia valstybės institucija, ar privati įmonė. Asmenys su negalia turėtų turėti vienodas galimybes naudotis visomis visuomenei tiekiamomis prekėmis, produktais ir teikiamomis paslaugomis taip, kad būtų užtikrintos veiksmingos bei vienodos galimybės ir gerbiamas jų orumas. Toks požiūris kyla iš

draudimo diskriminuoti; prieinamumo galimybių neužtikrinimas turėtų būti laikomas diskriminacija, nesvarbu, ar kaltininkas yra viešasis, ar privatus subjektas. Prieinamumas turėtų būti užtikrintas visiems asmenims su negalia, nepaisant negalios pobūdžio, neišskiriant jų jokiais pagrindais – rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių ar kitų įsitikinimų, nacionalinės ar socialinės kilmės, turto, gimimo ar kitokios padėties, teisinės ar socialinės padėties, ar amžiaus. Sprendžiant prieinamumo klausimą reikėtų ypač atsižvelgti į žmonių su negalia lyties ir amžiaus aspektus (Pastabos 13 straipsnis).

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (be kitų, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d., 2019 m. sausio 11 d., 2023 m. spalio 4 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalį, diskriminacija – tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalį, netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Tinkamų sąlygų nesudarymas ar prieinamumo neužtikrinimas negalią turintiems asmenims gauti paslaugas galėtų būti laikomas netiesiogine diskriminacija negalios pagrindu.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio (aptariamu atveju – dėl negalios) priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Jau anksčiau minėtoje Konvencijoje įtvirtintas reikalavimas užtikrinti fizinės aplinkos prieinamumą asmenims su negalia įtvirtintas ir Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme, kurio 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmuo su negalia turi teisę į prieinamą aplinką visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Bylose dėl diskriminacijos, remiantis Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnio nuostatomis, yra taikomas įrodinėjimo naštos perkėlimas galimam pažeidėjui, tai yra būtent skundžiamas asmuo turi paneigti diskriminacijos fakto buvimą, kai asmuo, galimai patyręs diskriminaciją, nurodo pirmines aplinkybes, leidžiančias preziumuoti tiesioginę ar netiesioginę diskriminaciją.

Konkretūs reikalavimai dėl pastatų pritaikymo žmonių su judėjimo negalia poreikiams įtvirtinti statybų norminiuose dokumentuose.

Pagal nuo 2020 m. sausio 1 d. galiojančio Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. D1-653 patvirtinto statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ (nauja redakcija nuo 2023 m. birželio 9 d.) (toliau – Reglamentas) 1 priedo 2.2 punkto nuostatas – administracinės paskirties pastatai ir pagal 2.3 punkto nuostatas – paslaugų paskirties pastatai priskirtini statiniams, kurie turi būti pritaikomi specialiesiems asmenų su negalia poreikiams.

Reglamento nuostatose pateikiamos nuorodos į tarptautinį standartą ISO 21542:2011 „Pastatų statyba. Užstatytos aplinkos prieinamumas ir naudojimas“ (toliau – ISO standartas) ir nurodoma, jog, pritaikant aplinką asmenų su negalia poreikiams, įrengiant rampas, nuožulnas, įėjimus į paslaugų paskirties pastatus, liftus, privaloma laikytis šio ISO standarto.

Atkreiptinas dėmesys, jog atliekant šį lygių galimybių kontrolieriaus tyrimą, statybos techninio reglamento reikalavimai toliau cituojami siekiant atkreipti dėmesį į standartus, kuriais turėtų būti remiamasi pritaikant pastatą asmenų su judėjimo negalia poreikiams, tačiau šio tyrimo objektas yra lygių galimybių Klinikos pacientams, turintiems judėjimo negalią, gauti Klinikos teikiamas paslaugas (ne)buvimo fakto konstatavimas.

Nagrinėjamu atveju Tarnyboje tyrimas pradėtas gavus Pareiškėjo skundą dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu Bendrovei teikiant paslaugas Klinikoje. Skunde nurodoma, kad reabilitacijos paslaugos organizuojamos Klinikos antrame aukšte, tačiau pastate nėra įrengtas liftas ar kita tinkama priemonė patekti asmenims, judantiems asmens su negalia vežimėliais. Dėl to asmenys, turintys judėjimo negalią, neturi galimybės savarankiškai patekti į patalpas ir naudotis teikiamomis sveikatos priežiūros paslaugomis. 2026 m. balandžio 27 d. Pareiškėjas el. paštu informavo, kad 2026 m. balandžio 9 d. 11.25 val. paskambinęs į Kliniką dėl registracijos reabilitacijai sužinojo, jog paslaugos jam nebus teikiamos, nes reabilitacijos patalpos yra antrame aukšte, į kurį vežimėliu patekti nėra galimybės. Dėl šios priežasties Pareiškėjas negalėjo pasinaudoti Klinikos paslaugomis. 2026 m. rugsėjo 1 d. Pareiškėjas el. paštu papildomai patikslino skundo aplinkybes bei pažymėjo, kad jis gyvena Garliavoje, o Klinika yra šalia jo namų, dėl to į ją kreipėsi dėl reabilitacijos. Taip pat Pareiškėjas informavo, kad kai telefonu kalbėjo su registratore, joks kitas variantas dėl reabilitacijos jam nebuvo pasiūlytas.

Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad Klinikoje antrame aukšte teikiamos reabilitacijos paslaugos nėra fiziškai prieinamos asmenims, turintiems judėjimo negalią ir judantiems asmens su negalia vežimėliu, kadangi į antrą aukštą nėra lifto ar kitos tinkamos priemonės patekti. Taigi asmuo, judantis asmens su negalia vežimėliu, negali savarankiškai patekti į patalpas, kur teikiamos paslaugos.

Pareiškėjas nurodė, kad 2026 m. balandžio 9 d. telefonu kreipėsi į Kliniką dėl registracijos reabilitacijos paslaugoms ir pokalbio metu jam buvo nurodyta, kad paslaugos nebus teikiamos, nes reabilitacijos patalpos yra antrame aukšte, į kurį asmens su negalia vežimėliu patekti nėra galimybės.

Taigi dėl Pareiškėjo patiriamos judėjimo negalios ir Klinikos patalpų nepritaikymo jis negalėjo pasinaudoti Klinikos teikiamomis reabilitacijos paslaugomis.

Bendrovė neginčijo, kad Klinikos reabilitacijos paslaugų teikimo patalpos nėra pritaikytos asmenims, naudojantiems asmens su negalia vežimėlį. Kartu Bendrovė nurodė, kad reabilitacijos paslaugos asmenims, turintiems judėjimo negalią, teikiamos kitoje Bendrovės klinikoje, adresu Šiaurės pr. 8A, Kaunas, kur sudarytos sąlygos patekti į patalpas ir gauti atitinkamas paslaugas.

Bendrovė nurodė negalinti patvirtinti ar paneigti, ar Pareiškėjui buvo pasiūlyta kreiptis į kitą, asmenims, turintiems judėjimo negalią, pritaikytą Bendrovės kliniką, kadangi su Pareiškėju bendravęs darbuotojas Bendrovėje nebedirba, su juo susisiekti nepavyko, o pokalbio įrašas neišliko. Pažymėtina, kad Bendrovė atsakymą Tarnybai pateikė tik liepos 8 d., nurodydama, kad „neturime jokios kitos prieigos prie minėto pokalbio turinio, kadangi įrašai duomenų saugojimo aplinkoje saugomi 2 (dviejų) mėnesių laikotarpį nuo pokalbio datos, to pasėkoje, įrašas nėra išlikęs“. Tačiau Pareiškėjas į Kliniką kreipėsi dar balandžio 9 d., o Tarnyba raštą Klinikai išsiuntė gegužės 8 d., t. y. tuo metu, kai atitinkamo pokalbio įrašas, kaip pati Bendrovė nurodo, dar turėjo būti saugomas. Nepaisant to, Bendrovė atsakymą Tarnybai pateikė tik liepos 8 d., kai, jos teigimu, pokalbio įrašas jau buvo ištrintas. Tokiu būdu Bendrovė neįgyvendino jai tenkančios įrodinėjimo pareigos ir nepateikė objektyvaus įrodymo, galėjusio patvirtinti arba paneigti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, nors tokį įrodymą atitinkamu laikotarpiu ji turėjo savo dispozicijoje. Atsižvelgiant į tai, kad bylose dėl diskriminacijos, vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 4 straipsniu, taikoma įrodinėjimo naštos perkėlimo taisyklė, nustačius pirmines aplinkybes, leidžiančias preziumuoti tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos faktą, būtent galimas pažeidėjas turi pateikti įrodymus, paneigiančius diskriminacijos buvimą. Todėl vien Bendrovės paaiškinimas, kad pokalbio įrašas vėliau neišliko, savaime negali būti laikomas pakankamu pagrindu paneigti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, ypač kai įrašas galėjo būti pateiktas Tarnybai tuo metu, kai jis dar buvo saugomas.

2026 m. rugsėjo 1 d. Pareiškėjas papildomai patikslino, kad gyvena Garliavoje, todėl dėl reabilitacijos paslaugų kreipėsi būtent į jam artimiausią Kliniką. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad pokalbio su Klinikos registratore metu jam nebuvo pasiūlyta kita galimybė gauti reabilitacijos paslaugas.

Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktas įpareigoja paslaugų teikėjus užtikrinti visiems vartotojams vienodas sąlygas gauti tas pačias paslaugas, nepaisant negalios. Ši pareiga turi

būti vertinama atsižvelgiant ne tik į formalią galimybę gauti paslaugą, bet ir į tai, ar asmeniui faktiškai sudaryta reali galimybė ja pasinaudoti.

Bendrovė nurodė, kad reabilitacijos paslaugos teikiamos keliose vietose, o asmenims, turintiems judėjimo negalią ir besinaudojantiems asmens su negalia vežimėliu, jos gali būti teikiamos kitoje Bendrovės klinikoje, esančioje Šiaurės pr. 8A, Kaune. Tačiau vien aplinkybė, kad Bendrovė turi kitą asmenims, turintiems judėjimo negalią, pritaikytą paslaugų teikimo vietą, savaime nepatvirtina, kad Pareiškėjui buvo užtikrintos lygios galimybės gauti paslaugas. Vertinant paslaugų prieinamumą reikšminga tai, ar tokia alternatyva Pareiškėjui buvo realiai prieinama, ar jis buvo informuotas ir jam pasiūlyta pasinaudoti šia alternatyva kreipimosi metu.

Šiuo aspektu reikšminga ir tai, kad Klinikos interneto svetainėje nėra pateikta informacija, kad jos patalpos ir paslaugos nėra prieinamos asmenims, turintiems judėjimo negalią ir judantiems asmens su negalia vežimėliu. Taip pat nėra nurodyta, į kurią kitą Bendrovės reabilitacijos paslaugų teikimo vietą tokie asmenys galėtų kreiptis kaip į alternatyvią paslaugų teikimo vietą.

Tyrimo metu Bendrovė nepateikė duomenų, patvirtinančių, kad 2026 m. balandžio 9 d. telefoninio pokalbio metu Pareiškėjui buvo pasiūlyta kreiptis į kitą Bendrovės kliniką Kaune. Priešingai, Pareiškėjas nurodė, kad jam buvo paaiškinta, jog dėl to, kad Pareiškėjas naudojasi asmens su negalia vežimėliu, reabilitacijos paslaugos Klinikoje negali būti suteiktos, tačiau kita paslaugų gavimo galimybė jam nebuvo pasiūlyta.

Bendrovė nepateikė objektyvių duomenų, paneigiančių Pareiškėjo paaiškinimus dėl pokalbio turinio. Atsižvelgiant į Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą įrodinėjimo naštos paskirstymą, nustačius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl diskriminacijos, Bendrovei tenka pareiga pateikti duomenis, pagrindžiančius, kad Pareiškėjui buvo užtikrintos lygios galimybės gauti paslaugas.

Apibendrinant paminėtina, kad nagrinėjamu atveju Pareiškėjas dėl savo judėjimo negalios negalėjo patekti į Klinikos patalpas antrame aukšte, kur teikiamos reabilitacijos paslaugos. Nors Bendrovė nurodė turinti kitą asmenims, turintiems judėjimo negalią, pritaikytą paslaugų teikimo vietą, tyrimo metu nenustatyta, kad ši alternatyva Pareiškėjui buvo pasiūlyta ar kad jis apie ją buvo tinkamai informuotas. Atsižvelgiant į tai, vien kitos fiziškai prieinamos paslaugų teikimo vietos buvimas savaime negali būti laikomas pakankamu Bendrovės pareigos užtikrinti lygias galimybes įvykdymu, jeigu konkrečiam asmeniui galimybė pasinaudoti tokia vieta nebuvo sudaryta ir apie ją nebuvo tinkamai informuota.

Atsižvelgiant į tai darytina išvada, kad Pareiškėjui, dėl patiriamos judėjimo negalios negalėjusiam pasinaudoti reabilitacijos paslaugomis Klinikoje, nebuvo užtikrinta reali ir veiksminga galimybė gauti Bendrovės teikiamas reabilitacijos paslaugas. Bendrovė nepateikė pakankamai duomenų, leidžiančių nustatyti, kad Pareiškėjui buvo pasiūlyta alternatyvi, jo poreikius atitinkanti paslaugų teikimo vieta.

Konstatuotina, kad Bendrovė, teikdama reabilitacijos paslaugas, neužtikrino Pareiškėjui lygių galimybių gauti paslaugas dėl jo negalios ir pažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte bei 8 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą pareigą.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio nuostatomis, Bendrovei rekomenduotina užtikrinti fizinį Klinikos prieinamumą asmenims, turintiems judėjimo negalią ir judantiems asmens su negalia vežimėliu, ir pagal galimybes įgyvendinti tinkamą prieinamumo sprendimą, pavyzdžiui, įrengti keltuvą ar liftą arba nesant galimybių juos įrengti įsigyti laiptų kopiklį; Klinikos interneto svetainėje paskelbti aiškią ir aktualią informaciją apie Klinikos patalpų prieinamumą asmenims, turintiems judėjimo negalią ir judantiems asmens su negalia vežimėliu, taip pat nurodyti kitas Bendrovės reabilitacijos paslaugų teikimo vietas, kurios yra pritaikytos asmenų su judėjimo negalia poreikiams; užtikrinti, kad Klinikos darbuotojai būtų tinkamai informuoti ir apmokyti, kaip bendraujant su asmenimis, turinčiais judėjimo negalią, suteikti aiškią ir išsamią informaciją apie Bendrovės paslaugų teikimo vietas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14, 16, 17 straipsniais, 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu, 29 straipsnio 3 dalies 2 punktu, 30 straipsnio 3 dalimi,

lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Įspėti UAB „Medgintras“ dėl Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir 8 straipsnio 3 dalies pažeidimų.

2. Su sprendimu supažindinti UAB „Medgintras“ ir Pareiškėją.

3. Įpareigoti UAB „Medgintras“ išnagrinėti sprendimą bei jame pateiktas rekomendacijas ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymą informuoti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė